

Dr Đuro Gračanin, *Crkva Kristova*, II izd., Zagreb 1962, str. 398 (ciklostilom).

U jeku današnjih napora za sjedinjenjem kršćana ova knjiga prof. Gračanina predstavlja dragocjeni prilog. Dr Gračanin pristupa Crkvi sasvim apologetskim nač. nom, on historijsko-filozofskim putem ispituje evanđelje, apostolske oče, kako bi na taj način došao do izvornog, autentičnog lika Kristove Crkve, kakvu je on sam ustanovio, i kakva se orisava kod onih, s kojima ju je on formirao. Došavši tako do izvornog izgleda Crkve, dobiva se kriteriologija prave Crkve: samo se ona Crkva može smatrati pravom, koja odgovara tom izvornom liku. Kad se ustanovilo, koja je Crkva doista prava Kristova Crkva, onda dolazi ispitivanje samog nutarnjeg njezina uređenja. Eto, to su tri dijela knjige prof. Gračanina: Problem izvorne Crkve, Problem prave Crkve, Problem unutarnjeg ustrojstva Crkve. Ovaj način obradbe traktata o Crkvi u katoličkoj teologiji predstavlja nešto novoga, tako da ova knj. gračanina pobuđuje interes teoloških krugova i izvan naše zemlje.

U prvom dijelu pisac u stopu prati Isusa u osnivanju Crkve, određivanju njezine naravi i sticanju njezinih oznaka. U drugom je dijelu najprije određen Petrov primat. Osobito su lijepo prikazani najnoviji arheološki nalaz. ispod Petrove bazilike u Rimu. Za naše prilike uzbudljivo djeluju svjedočanstva sv. Cirila i Metoda i njihovih učenika o prvenstvu rimskoga biskupa. Na str. 210 donesena je reprodukcija jednog važnog domaćeg nalaza: slika otkrivena 1951. u ohridskoj crkvi sv. Klimenta. Evo njezina opisa: »Ta slika potječe iz 1295., a djelo je dvojice majstora, Eutihija i Michaela. Ona prikazuje sv. Petra kako s obim rukama podržava crkvu oslonjenu na njegova leđa, a nogama stoji na pobijedenom đavlu — simbolu pakla. S desne strane stoji Krist, predaje Petru crkvu i blagoslivlja ga, a na gornjem dijelu slike ispisan je grčki tekst Mt 16, 18. Slikar je tako na jedinstven način prikazao Petra kao stijenu, na kojoj je sagrađena crkva. Budući da je Petar također ključar nebeskoga kraljevstva (Mt 16, 19), a ruke su mu na slici zaposlene držanjem crkve, slikareva mašta pronašla je i tom momentu rješenje: objesio je Petru ključeve oko vrata. Na taj način slikar je jedinstvenom izražajnošću prikazao svu simboliku sadržanu u Mt

16, 18...« (str. 210s). Sa svom je historijskom ozbiljnošću obrađen postanak carigradske i protestantske crkvene zajednice. Sva ljepota Katoličke Crkve izbija iz poglavlja, koje pokazuje kako su u njoj ostvarene sve oznake prave Kristove Crkve. Osobito je lijepo prikazana slika mučeništva kroz cijelu povijest Crkve, a ne samo u Rimskom Carstvu. Na čelu trećega dijela stoji rasprava o Crkvi kao mističnom dijelu Kristovu, koja imade i divno poglavlje: Položaj i uloga Marije u mističnom tijelu.

Da se iscrpi sav sadržaj ovog vrlo vrijednog djela prof. Gračanina, treba ga uzeti u ruke i pročitati. Poznati piščev lijepi stil i jasna razdioba pružaju posebni užitak kod čitanja. Posebnu vrijednost imaju »Prigovori i odgovori« na koncu svake teze. Ovo je djelo prava kerigma o Crkvi, ona mora prožeti i oduševiti za što življi i intenzivniji život u njoj. Čestitamo prof. dru Gračaninu na ovom njegovom velikom uspjehu.

S. Doppelhammer

O. B. Duda, *Evanđelje — Život i nauka I. Krista Spasitelja svijeta riječima četvorice evanđelista*, Zagreb 1962.

Mi smo Hrvati imali na našem jeziku već prevedena sva četiri evanđelja. U novije doba preveli su ih: Stadler, Zagoda, Sarić, Rupčić. Imali smo također tri potpuna Života Isusova: od Radoslava Glavaša, hercegovačkog franjevca (Mostar 1908.; od dr. Dominika Gudeka (pučko izdanje u Društvu sv. Jeronima 1915. i dalje) te od sveučilišnog profesora u Zagrebu dr. Rudolfa Vimera (Zagreb 1925 i dalje u izdanju Svetojeronimske knjige.

Ovaj posljednji, Vimerov Život Isusov pravo je remek djelo, koje se može staviti uz bok najljepših u tom predmetu napisanih u svjetskoj književnosti. No sva tri spomenuta »Života Isusova« napisana su nešto slobodnije, svojim riječima, iako na temelju pojedinih evanđelja, a spomenuti prijevodi evanđelja učinjeni su pojedinačno, t. j. svako evanđelje napose. Naprotiv, u ovom Dudinom izdanju imamo život Isusov prikazan, skroz na skroz od prvog do zadnjeg slova, samo riječima svetih evanđelista. I to tako da su sva četiri evanđelista povezana među sobom u jedinstven izvještaj kronološkim redom kako je te kao život božanskog Spasitelja. Za os-